

När väntan tog slut i Konserthuset

Berättelse

Den 10 december 1970 var Stockholm fyllt av förväntan. Inne i Konserthuset glödde scenen av blommor, och de tusen platserna i salen var fulla av festklädda gäster. På scenen satt årets Nobelpristagare i svart frack. En av dem var Hannes Alfvén, 62 år gammal, fysikern från Norrköping som så länge hade arbetat i motvind.

Just därför var dagen så märklig för honom. I årtionden hade han hävdat att magnetfält och elektriskt laddade partiklar styr stora delar av vad som händer i rymden. Idén kallades plasmafysik, och de flesta forskare hade inte velat lyssna. Tunga tidskrifter hade refuserat hans artiklar, och inflytelserika fysiker hade vänt honom ryggen. Han hade kallat sig själv en utomstående. Nu satt samma utomstående högst upp på den finaste scen som svensk vetenskap kan erbjuda.

En ledamot ur Kungliga Vetenskapsakademien steg fram och höll presentationstalet. Han förklarade att Alfvén fick priset för sina grundläggande upptäckter inom magnetohydrodynamiken, läran om hur plasma och magnetfält samverkar. Sedan ljöd Alfvéns namn genom salen, och han ombads ta emot priset ur kungens hand.

Hannes reste sig och gick fram. Sveriges kung, Gustaf VI Adolf, räckte honom guldmedaljen och diplommet medan en fanfar spelade. Alfvén bugade, vände sig mot publiken och tog emot en lång applåd. Priset i fysik delade han det året med den franske forskaren Louis Néel, som blev hedrad för helt andra upptäckter. På kvällen samlades alla pristagare till en stor bankett i Stadshuset.

Dagen därpå, den 11 december, höll Alfvén sin Nobelföreläsning. Han kallade den "Plasmafysik, rymdforskning och solsystemets uppkomst". Den här gången satt forskarvärlden tyst och lyssnade på varje ord. Mannen som under så lång tid hade fått höra nej fick nu tala fritt om hur universum egentligen hänger ihop. Erkännandet hade kommit sent, men det hade kommit.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
förväntan	känslan av att vänta på något spännande
festklädd	klädd i fina kläder för fest
en frack	en mycket fin svart jacka för högtid
i motvind	när det är svårt och mycket går emot en
att hävda	att bestämt säga att något är sant
en partikel	en mycket liten del som allt är uppbyggt av
att refusera	att säga nej till och inte ta in (t.ex. en artikel)
en utomstående	en person som står utanför en grupp

ORD	FÖRKLARING
en ledamot	en medlem i en grupp eller förening
magnetohydrodynamik	läran om hur plasma och magnetfält samverkar
en fanfar	en kort, högtidlig melodi som spelas på trumpeter
en bankett	en stor, festlig middag
ett erkännande	när andra bekräftar att ditt arbete är värdefullt

Läsförståelsefrågor

---

1. Vilket datum fick Alfvén Nobelpriset?
  1. den 11 december 1970
  2. den 10 december 1970
  3. den 30 maj 1908
2. Var ägde själva prisceremonin rum?
  1. i Stadshuset
  2. i Konserthuset i Stockholm
  3. i Norrköping
3. Vad fick Alfvén priset för?
  1. sina upptäckter inom magnetohydrodynamiken
  2. en framtidsroman
  3. ett nytt kärnkraftverk
4. Vem höll presentationstalet?
  1. kungen
  2. Louis Néel
  3. en ledamot ur Kungliga Vetenskapsakademien
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Alfvén delade fysikpriset med en fransk forskare.
  2. Forskarvärlden hade alltid lyssnat noga på Alfvén.
  3. Banketten hölls i Stadshuset.
  4. Alfvén var tjugofem år gammal när han fick priset.
6. Varför var dagen "så märklig" just för Hannes Alfvén? (inferens)
7. Texten säger att han "så länge hade arbetat i motvind". Förklara med egna ord vad det betyder här.
8. Varför tror du att forskarvärlden lyssnade tyst på hans föreläsning dagen efter, fast den länge hade sagt nej till honom?
9. Vad menar texten med sista raden: "Erkännandet hade kommit sent, men det hade kommit"?

Facit

- 1.
- 1.
- 1.
- 1.
1. ja b) nej (i årtionden ville de flesta inte lyssna) c) ja d) nej (han var 62 år)
- Exempel på svar: Han hade länge varit en utomstående som ingen ville tro på, och nu satt samma man högst upp på vetenskapens finaste scen.
- Exempel på svar: Det betyder att han mötte mycket motstånd och att det var svårt, eftersom de flesta gick emot hans idéer.
- Exempel på svar: Nobelpriset visade att han hade haft rätt, och då blev hans tankar plötsligt viktiga och värda att lyssna på.
- Exempel på svar: Andra forskare hade tagit lång tid på sig att förstå att han hade rätt, men till slut fick han ändå den uppskattning han förtjänade.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten är skriven i preteritum och ger en närbild av Alfvéns Nobeldag som komplement till biografien.

Tema: sent men efterlängtad erkännande. Fråga 6–9 övar inferens och bildspråk. Fråga 5b och 5d tränar att jämföra påståenden noga mot texten.

Diskussionsfrågor

- Alfvén fick erkännande först sent i livet. Är det någonsin “för sent” att få beröm? Varför, varför inte?
- En högtidlig ceremoni med kung, fanfar och bankett markerar att något är viktigt. Vilka ceremonier är viktiga där du kommer ifrån?
- Hur kan det kännas att gå från att vara utanför till att stå i centrum?
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en gång då du eller någon du känner äntligen fick uppskattning efter lång väntan. Vad hände?

Källor och faktagranskning

- Hannes Alfvén – Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Hannes_Alfvén
- Hannes Alfvén – Biographical, NobelPrize.org: <https://www.nobelprize.org/prizes/physics/1970/alfven/biographical/>
- Hannes Alfvén – Biography & Facts, Britannica: <https://www.britannica.com/biography/Hannes-Alfven>
- Hannes Alfvén (1908–1995) – MacTutor: <https://mathshistory.st-andrews.ac.uk/Biographies/Alfven/>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Hannes Olof Gösta Alfvén föddes 30 maj 1908 i Norrköping och dog 2 april 1995 i Djursholm (Danderyds kommun). Han disputerade vid Uppsala universitet 1934 och blev professor vid Kungliga Tekniska högskolan (KTH) i Stockholm 1940. Han fick Nobelpriset i fysik 1970 för grundläggande arbete inom magnetohydrodynamik

(MHD). Alfvénvågor är uppkallade efter honom. Från 1967 arbetade han även vid University of California, San Diego (UCSD). Han var länge en utomstående i forskarvärlden eftersom hans idéer ifrågasattes; först senare blev de erkända. Osäkerheter: dödsorten anges ibland som Djursholm och ibland som Danderyd – Djursholm ligger i Danderyds kommun, så uppgifterna är förenliga. Bilden är fri (CC BY 4.0).

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.